

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subote. Godišnja predplaća Din 80 — Polugodišnja Din 41 — Trimjesečno Din 22 — Za Ameriku godišnje dva dolara.

OGLASI PRAMA CJENIKU.

Račun kod Pošte Čak. Ureda. Zagreb, br. 38.004

Privremeni telefon preko dana br. 38 — preko noći br. 23 (Interurban)

DALMATINSKI HRVAT

„DALMATIN. HRVAT“ uređuje Miho Jerinić sa redakcijskim odborom.

„Dalmatin. Hrvat“ je vlasništvo promateljskog odbora „Hrvatske Štamparske Zadruge“ s. o. j. u osnutku u Šibeniku.

Pisma i novci šalju se na adresu: „Dalmatinski Hrvat“ — Šibenik, Glavna ulica 108.

Rukopisi se ne vraćaju. — Pisma ne frankirana ne primaju, anonimna u koš.

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. II.

ŠIBENIK, 18. KOLOVOZA 1923.

Br. 32.

Dr. Josip Smodlaka na površini.

(Od osobe izvan uredništva)

Ovaj kamaleon, koji svaki čas mijnja boju u ovoj spornosti pojavljuje se na površini ali ne morskoj da mu se zablade uztrajani ženci nego na površini dalmatinskog kopna.

Onaj bidni, onaj bolesni i boležljivi Dr. Jozo od malog puka, osvanuo je opet u Splitu. Svi se dobro sjećamo kako je On otrgao par godina zgadjen na Split i Dalmaciju, bio prodao ono svog siromaštva u Splitu, pa e ovim utiskom kupio u Mariboru imanje, na kome je bilo i krava i prasaca i kokoša... Sad je on prodao imanje u Mariboru i kupuje stanje u Splitu. Mi mu ne zamjeramo, dapače ga žalimo, jer je hrostan. Iz kišćanstva mi smo bili u brizi za njega odakle On bidan živi, jer ima 15 godinica dana, da se on osim politikom i ne bavi drugim poslom, a obitelj je brojna, dica rastu, a On treba da često putuje iz Maribora-Beograd-Split, pa se tu hoće, tu je troska....

Ali, kad ga eto Milost Božja ovih zadnjih 15 godina dana uzdržala u životu, a da nije ništa radio, ufamo se u Boga, da će i nadalje ovaj tajni drug Dalma-Spoja i vladin drvarski komesionar uz pomoć Božju i u buduću proživiti. Daleko je od nas pomisao, da ovaj grobar dalmatinskog Hrvatsva iz godine 1918. ima kakove veze sa gosp. Pašićem, jer nam je dobro poznato, da su se

dalmatinske demokrate silno zainteresovali, da se ovaj sivi tič. da se ovaj politički biser preseli iz Maribora u Split. I preselio se... I prebiva među lupinarima lučkim. Ružić Ante lupinar splitski s Lušca nadalje mu je viran, a onaj mali zemljoradnik Vinko Višić, zlatna grana, desna mu je ruka. Dični sveštenik Brajević, nije u stanju da potlvač Dr. Smodlake blagoslovi jer je i sam od crkovne vlasti radi dobrih djela eskominiran, ali se za to on utiče Bogu da udijeli obilnu pomoć teskom pregnuću Dra. Jozu. Dr. Smodlaka već je počeo da muhi premda je suvisno ovo kazati, jer nelom se i spomene ime Dra. Smodlake ono samo ime po sebi znači metež, nejasnoću, maglu, tajnovitost. A kao „otac malog puka“ ne može bez maškina i molike, i ako has nisu Oni iz opaska, nego su gospoin iz financijske kaizerne, opet on ne može bez opanka. I ako je počeo sa lupinarima splitskim i raznim buktirima od „težačke Sloge“ u Splitu, opet mu se ne može poreći dobra volja i očita namjera. Dr. Jozo Smodlaka došao je u Dalmaciju da ruši Hrvatsvo, što se svuda sjajno podiglo. On hoće da uništi seljstvo organizirano u HRSS, jer je u ovom pravcu dao rič Radikalima.

Za to je on u zemljoradnjačkoj skupštini u Splitu, u društvu neko-

ličine dotura-zemljoradnika, među kojima nije falio ni slutki zemljoradnik Dr. Pederin, dao zaključiti, da se zemljoradnjačka partija ima da reorganizira na način, da ova postuje da bude političkom strankom, a da bude samo klasnom strankom.

Sto ovo znači svakome je jasno. I pristasa HRSS i slučajno, kada bi koji težak bio demokratom, mogu da budu u ovoj stranci, koja bi kao klasna stranka imala da na idućim izborima Dra. Jozu izabere svojim zastupnikom. Valaj Dre. J. Jozo, ne upali ti bre, ni ova smicalica. Dapače svi pristase HRSS, koje su do sada bili organizirani pristase u težačkim slogama istupit će, jer su uvjereni da lužni mariborski vitez, i kliski odmetnik, hoće da uluče Hrvatsvo u Dalmaciju, što se ovako prohludilo i okupilo u HRSS. „Vlajo“ ne će u stranku Dra. Smodlake, jer je „vlajo“ i odvise pametan, pa je u svojoj pameti odnio Smodlakinu prošlo, a zna i sadašnjost, u kojoj tu nedavno, da se Radikalima dod-

vori, u „Srpskom književnom glasniku“ napisao Dr. Jozo, da su „vlaji“ zalupani i divlji.

U ostalom neka za Drom. J. Smodlakom idju Ružić s Lušca, Sirotkovići iz V. Varoša i po koji Bračević, koji još misle da će Beograd, a ne hrvatski narod „rešiti“ agrarnu pitanje u Dalmaciji.

Pristase Hrvatske republičanske seljačke stranke imaju da hrvatskog izroda Dra. Smodlaku naprosto izbace iz svojih čestitih i neokaljenih sela i dvorova kad im opet dodje u sela da ih mami u novu težačku stranku.

Neka se svaki Hrvat Dalmacije sjeti, da Dr. Jozo Smodlaka, u čitavom svom radu uspio je do sada samo u tome da prigusi Hrvatsvo Dalmacije, kada je ono 1918. Dalmaciju pripisio Beogradu umjesto Zagrebu, kako je to bilo zaključilo Narodno Vijeće u Zagrebu.

Split, na sv. Roka 1923.

Glas sa Marjana.

Dvije politike, Pašić-Trumbić.

Na 10 lipnja o. g. izrekao je dr. Trumbić u Zagrebu na skupštini Hrvatske Zajednice jedan značajan govor, a to kao odgovor Pašiću na njegov govor izrečen u Beogradu u Narodnoj Skupštini, 7 lipnja o. g.

Govor je dr. Trumbića od osobite vrijednosti, jer je objasnio stvarnim podatcima i dokumentima

nekoje činjenice i događaje, koje su od presudne važnosti.

Govor je bio otiskan i u posebnu knjžicu.

Nu pošto mnogi čitatelji »Dalmatinskog Hrvata« nisu imali prigode čitati ovaj govor, a na žalost, prostor lista ne dozvoljava nam da cijeli govor prenesemo, stoga ćemo

PODLISTAK

Mili Pokojnici.

Luka Mišurac. — U Privić-Srpskim kod Šibenika dne 21. lipnja o. g. u 86. godini života, na smrtnoj postelji obkoljen od dva sina, tri kćeri, dvije nevjeste, dvadesetpetoro unučadi i troje prauučadi, naš je dobari Luka, podijelivši svima svoj očinski i djedovski blagoslov, zatvorio oči blago i spokojno, mirne savjesti, da je na ovoj ernoj zemlji živio kao pravi pravcati čovjek, otac i hrvatski rodoljub.

Sin seljačke kuće, koji se ni pod starost nije sramio kućnog posla i poljskog rada, okretan i bistrouman, čelik karaktera u narodnoj borbi devetdesetih godina bio je u prvim redovima onih, koji su u šibenskoj okolici razvili borbu za ujedinjenje Dalmacije sa Hrvatskom. Nije se plašio nikakvih prijetinja ondašnjih Namjestnika, a kada pokojnjem Pavlu Roci porastose krila uhvali se s njime u kolo pristasa dra. Ante Starčevića, koje su razni austrijski feldbabe i zupaši progoini i šikanirali na sve moguće paklene načine, Uz Pavu Rocu ostao je naš Luka

buknuo svjetski rat Luka Mišurac želio je jedino da doživi dan, u koji će na ladjama austro-ugarske ratne mornarice viditi gdje se na jarbolu vije hrvatska zastava.

Luka je doživio taj veseli dan, ali kada je nakon malo dana sa jarbola ratnih ladja izčezla i zadnja hrvatska trobojnica, uzdahnulo je bolno: „Iko nas je izdao!“ A kada se, na otoku Priviću pojavila opet tuđinska zastava u našem Luku oživi onaj stari plamen hrvatske svijesti iz godina 1877 do 1896, kada se je on ustrajno borio proti ondašnjem župniku Surjaj, koji je u ovom hrvatskom seocu bio usirao u krv seljaka autonomaski — bakcil.

Malo dana nakon talijanske evakuacije reče mi Luka: „Slabo će nam biti, bude li se ovako kao ovih zadnjih dana pred evasvaciju pljačkati kukuruz“. I kad se je Luka na svoje oči osvjedočio, da su njeki ljudi na otoku Priviću, neposleno baratali sa narodom, reče mi „Zovu me neki, da idem u njihovu stranku, ali tamo nije za me mjesta — među izjelicama“.

I kada se je na otoku Priviću pred zadnje izbore opet razvila hrvatska zastava, Luka ju poljubi i

Dr. Vatroslav Brlić. — Iz Broda na Savi stigla nam crna vijest, da je dne 6. o. mj. preminuo dugogodišnji predsjednik brodskih vinograda i odvjetnik dr. Vatroslav Brlić. Sa pokojnim Vatroslavom podržavao sam živu korespondenciju od god. 1895 do 1901. Zalm, da su na početku rata njegova pisma svršila u vatri. Do rasejpa u Stranci prava dr. Vatroslav Brlić bio je jedan od pionira pravanske misli. Kasnije nakon rasejpa ode sa Domovinasima, u kada se je osnovala srpsko-hrvatska koalicija stupio je u njegove redove, među kojima je obožavao pok. Frana Supila. Nakon sloma pristupio je sarajevskoj demokratskoj stranci i zatvorio je oči, ovaj nam odlični rodoljub, koji je jednako ljubavi ljubio i pravoslavene, kao i katolike, židove kao i muslimane, kao član demokratske stranke, u kojoj ovakovih karaktera i čeličnjaka treba tražiti sa svijetom. Slavu dru. Vatroslavu Brliću!

Bilo je to god 1903. za vrijeme hrvatske bune proti zloglasnom tiraninu Grofu Khuen Hedervaru, one noći kada je u Brodu „Gelbes Haus“ (žuta kuća) bila od demonstranata

Putovao sam iz Sarajeva za Zagreb i u Brodu imao sam se sastati sa pokojnim drom. Vatroslavom Brlićem. Kada je sarajevski viak pripisio u Bosanski Brod i putnici se iskreali, stupi preda me šef policije, jedan štrafcač, i sa posnježom na ustnima, bez da me je pitao za putne izprave, onda Bosni obligatome, zapita me: Gosp. Jeriniću, za gdje putujete?

Da je šef brodske policije tako precizno znao za moje ime to me nije iznenadilo, jer sam u Konjicu već saznao bio od moga suputnika g. Nikole Zelenice, gostioničara u Sarajevu, da u drugom kupeju imadem počasnu gardu jednog detektiva, koji me prati već iz Mostara.

„Za Beč preko Zagreba“ — odgovorih, nakonli se i odoh u restauraciju da čekam jutrnji vlak. Doista ja sam imao kao novinar bezplatnu vožnu kartu od Siska do Beča, dok na bosanskim i ugarskim željeznicam, isto kao i sad na željeznicam SHS nisam ju nikako mogao dobiti. Kad se je otvorio prozorčić uzeh vožnu kartu do Siska i nakon malo časa izadjoh na peron. U onoj tisci opazih jednog gospodina, bit će mu bilokojih tri-

za naše čitatelje donijeti jedan odlomak toga govora, u kojemu je dr. Trumbić uprav najstorskom vjestinom rekao položaj nas Hrvata, u kojem se danas nahodimo, naime politiku Pašić-Trumbić.

Trumbić je kazao:
»Danas narodno jedinstvo, barem ovdje, koje se u politici propovjeda iz Beograda nije jedna ideja nego jedna fraza, koja režimu služi kao sredstvo za podjarmiljivanje Hrvata u ime jednoga principa, koji ne postoji. Nije se stoga čuditi, što Hrvati, kad su to uvidjeli, odbacili su tu lažnu riječ i smatraju je, da je to samo političko bizantinstvo (Tako je! Tako je!) Na djelu Hrvati dobro osjećaju, da se u ime narodnoga jedinstva vrši nad njima pljačka moralna i materijalna. Organizacija prosvjetna osjeća se ugrožena jednako kao što se osjeća ugroženim i ekonomski život. Pod režimom takovog narodnoga jedinstva Hrvat se osjeća i kao čovjek povrijeđen u svome ponosu, u svojoj sigurnosti i u svojoj imovini. Budi se u narodu duh otpora i traži u hrvatskoj kolektivnosti solidarnu

snagu. Nikada kao danas nije taj duh solidarnosti bi tako jak, pa iz Zagreba, iz srca svih Hrvata diže se jedan glas: Mi nismo pleme bez prošlosti ni bez svijesti, nismo dio naroda, nego smo u prosvjetnom, u ekonomskom, u narodnom i u političkom pogledu jedna živa snaga, jedna cjelina, mi smo: narod Hrvatski. (Buro i urnebesno oobravljaj!)

»Ne marimo, što nas se hoće da prikaže partikularistima, natražnjacima i što so sve naše narodne stečevine i tradicije nazivaju austrijskim tradicijama. Svijest Hrvata kao cjeline potrebna je nama i potrebna je cijeloj državi.

Hrvatstvo je nosilac ideje slobode i predvodnik svih potlačenih i ono treba da shvati svoju misiju, a ta je, da sruši ovu tiraniju, koja nam je svima pa i Srbima stegla dušu i život. (Burno odobravanje!)

Ove riječi dr. Trumbića treba da svaki Hrvat dobro zapamti i prama istima da radi.

Na ovaj govor mi će mo se još osvrnuti. *Samo Hrvat.*

Ljubavne pustolovine dušobrižnika Tokića. - Zvjerski napadaj u školi na nevino žensko dijete. - Biskupu Mileti na uvaženje.

SEPURINE, 17. kolovoza 1923.

Od natrag 3 godine preuzeo je dušobrižništvo nad svojim vjerskim stadam u Šepurinama Don Martin Tokić. Od prije župnikovao je u Raslinama kraj Šibenika. Otamo je iz samilitosti primio pod svoje okrilje jednu siromašnu, inače lijepu mlada udovu raslinjanku, sa jednim malešnim ženskim nevinašcem. U župskoj čeliji u Šepurinama sprovađao je u početku dušobrižnik Tokić, a s njim i mlada raslinjanka sa svojom deklicom, lijepi mir i blago zadovoljstvo. Dušobrižnik Tokić nije se obazirao na nikakve privatne Šepurince. Ugraničio se samo na Crkvu i na svoju udovu čeliju. Ali, svako čudo za tri dana! — Zalazili župljani k dušobrižniku u raznim potrebama i počeli da opažaju, kako

se mlada raslinjanka na kojejkakve Tokićeve upite, ili naredbe, srdi i okasa. Vragoljastiji dečki napeli uši i od zgrade do zgrade našli su kako se Tokić i raslinjanka u kući svudjaju. Svak dušu u se. To su njihovi posli. — Malo po malo dušobrižnik Tokić počeo je izlaziti na ulicu, i stao da njuška i preko svojega korita. Naprosto traži poljubac od jedne naše čestite-zor djevojke. Natrag šunjom! — To su naši posli! A Tokić hoće da njuška i dalje. Jedna nesvesna djevojka pade mu na ljepak: ljubavno dopisivanje. Jedan siromašni 12 godišnji dečko, u toj ljubavnoj pustolovini, prenaša listove. Odrasliji dečki dekllice vrebaju. Dečku listonosi dosadilo to lutanje i nagovori nešto mladu se-

stru da ga u tom poslu izmjeni. A ona prima i nosi. Na putu zaustavi je jedna curica. Najboljom pomnijom otvori i zaviri u pismo. Čita: „Mila ljubavi!..... Daljnji citati prenese te ju, oblije ju rumenilo stida i prije nego je jednu četvrt pisma pročitala smola ga, zaljepi i preda moloj, a ona proslijedi dalje. Putem spopade je strah, da će popo prepoznati kako se njegova skrovita „Mila ljubavi“ odkrila. Dodje pred župsku čeliju. Dodadne pismo jednome dečku i pobjegne. Tokić se u taj čas nije u čeliju našao, a dečko izruči pismo raslinjanki. Kako ga je ona Tokiću predala i kako se taj čvor u župskoj čeliji raspuknuo, prava bistrina nije prodrila u javnost. Svakako dalje činjenice najboljim su dokazom, da je taj neočekivani prizor, barem časovito, poremetio između Tokića i raslinjanke mir i pravo kučno zadovoljstvo.

Listonosici, 10 godišnjog Nedeljki k čeri siromašice Ivane ud. pk Šime Vlahov-u od navodnog otkrića Tokićeve „Mile ljubavi“ dušobrižnik Tokić postao pravim strašilom. Preko vjeronauka neće nikako da ide u školu. Nakon mjesec dana — 31. srpnja t. g. — smiri se, misleći: valjda je popo napokon na to već zaboravio. Odvaži se i ode u školu k vjeronauku. Ali u zao čas! Bjesni popo čim je spazi obori se spran nje svim bjesnilom svoje rutave duše. Zgrabi tešku štapinu i udri po nedužnoj Nedeljki i bodomice i sikomice po prstima i po obim rukama. Nevino dijete jedva se došulja kući, obnemoglo od teških udara, u užasnom strahu i plaču. Siromašna majka onesvijestila se. Čupa kose, lama rukama i previja se od boli i straha. Dugo je vremena prošlo dok joj je jedna Nedeljka izjecala kako ju popo isprebijao. Kukačna majka saznajući to, uzme izmrcvarenu Nedeljku i s njom napadniku Tokiću na vrata i pita razlog. „To joj je još malo. Drugi put dobit će više! Neka se nauči kako se čuva povjerenja tajna! Okosi se razjereni popo. — Cjelo pučanstvo

Prodjoh mimošnjega, pogledao me ozbiljno i već sam sumnjao da mene traži. Pogodih. On se uputi za mnom, otvori mi vrata na vagonu. Kad smo ušli u kupej bijasmo sami, zapita me, jesam li ja izdavatelj „Ujedinjene Hrvatske“. Jesam. Brzo izvadi iz džepa komadić papira na kojem je bilo napisano: „U Brodu se nemojte iskrcati; prosljedite put preko Magjarske i ne preko Zagreba i Zidanojg mosta. Oružnici Vas čekaju“. Od koga dolazi ova poruka? „Od prijatelja, čigov ste gost imali sutra biti u Brodu?“ „Molim Vaše ime?“ „Javit će Vam dr. Brlčić, koji Vas pozdravlja i šalje Vam i ovo pismo. Z Bogom“. Uruci mi u šaku malo složeno pisamce, — i skoči iz vlaka, koji su je već počeo kretati.

Otvorih pisamce, a unutrim nadjoh pet stotinjarka. Nakon malo časa prispijesmo u Brod na Savi. Držeci se uputa sada pokojnoga dra. Vatroslava ja bez da sam i uobio vožnu kartu za Budimpeštu odtelih na vlak za Suboticu-Peštu ukrcab se bez vozne karte u jedan vagon. Kroz prozor gledao sam dva oružnika gdje obilaze vlak koji je imao odlaziti za Sisak-Zagreb.

putnici preko mosta prolazili sa mnom uzastopce hodio je jedan mladi gospodin. Stupivši na čisto magjarski teritorij s onu stranu mosta prije nego ćemo u restauraciju, lupne me dotični gospodin po desnom ramenu i rekne mi: „Sud ste slobodni, gospodine Jeriniću!“

Ostadoh zabezcknut. Ko ste Vi, molim Vas?

„Zahvalite dru. Vatroslavu Brlčiću, da jutros niste bili uapšeni od oružnika u Brodu.“

„Ko ste Vi molim Vas?“ — „To znađe dr. Brlčić“ — glasio je odgovor.

Nakon što je Khucn Hedervary morao ostaviti Hrvatsku i u Hrvatsku bio ukinut crni kabinet, zahvalio sam se pismeno blagopokojnom Vatroslavu i zamolio ga, da mi piše imena one dvojice, koji su me u Bos. Brodu i Dombošu onako pozdravili.

Imena mi njihova nije nikada javio, ali mi je pisao, da su obujica bili tajni detektivi i da su pročitali broj 3. „Ujedinjene Hrvatske“, u kojem su broju bili opisani uzroci bune građana i seljaka u Hrvatskoj proti Hedervaryu i Mađžarima, došli k njemu i cijelu mu stvar javili, te mu izjavili, da će sve moguće učiniti jedino da mi spase glavu.

Mi smo naime u Beču tiskali smotru „Ujedinjena Hrvatska“, koja je u Hrvatskoj bila redovito zaplijenjena. Da broj 3. proturimo u nje-

žili po 50 komada i zamolismo jednog urara, da nam dade njegove etikete. On nam ih dao, a mi ne etikete napisali da se u sanducima nalaze zidne ure. Nijedan sanduk nije bio zaplijenjen. Smotra poplavila Hrvatsku i Slavoniju. Kasnije sam preko pok. nadbiskupa dra. Stadlera saznao, da je ondašnji civiladlutsu barun Benko ovu cijelu stvar saznao i saobćio u Zagreb, i javio im moj dolazak u Hrvatsku, a oni sa Markova trga poslali u Brod dva detektiva da me uapse kao bunitelj i rušitelja mira i reda.

Dre. Vatroslave Brlčić! Na tvomu ranom grobu, dozvoli, da položim ovu kitu cvijeca sa hrvatskog Jadrana, sabratu na zidnima Krešimirova grada Šibenika. U političkom mišljenju davno smo se raziliši. Ti ode demokratskim putem, ali i u demokratskoj stranci bio si alemkamen, onaj isti alemkamen, koji si bio i u pravaškoj stranci! Bio si čovjek, iskren, pošten, odlučan; ljubio si siromaha; borio si se proti nepravdi; nisi podnosio ni batine, ni kundake. Ostao si do tvoje rane smrti čovjek, Hrvat, koji je ljubio svoju rodjenu grudu, u živoj nadi, da ćeš doživiti dan bratskog sporazuma.

Hvala ti, dre. Vatroslave, na svakoj ljubavi, koju si mi iskazao u borbi za pravice hrvatskog naroda. Bila ti loba hrvatske zemlja!

Šepurine ostalo je zgdjeno i do skrajnosti ogorčeno tim zvjerskim napadajem goropadnog dušobrižnika nad nedužnim djetelom.

Jedna dobra duša dopratila je sutra dan siromašnu udovu Ivanu i jednu Nedeljku pred Biskupova koljena. Biskup Mileta saslušao je pomno siromašnu Ivanu. Vidio je modrice na nedužnoj Nedeljki. Popisaše ime one vragoljaste curice što otvorila pismo i ime one djevojke od Tokićeve „Mile ljubavi“. Blagoslovio žrtvu Tokićeve ljubavne pustolovine: kukavnu malu Nedeljku i njezinu razvijenju i nesrećenu majku i odpravio ih u miru Božjemu!

Presvijetli Biskupe Mileta! Tužba one siromašne djevojke, koju je ona već odavna bila podnijela Vašoj Preuzvišenosti, radi onog lažnog anonimnog ćirilskog pisa, bila je podpuo temeljita, a ne iz kojejkakvog lobože ličnog prkusa, kojom isprijetkom bila je dotičnoj povraćena. I haš za to što se preko one tužbe prešlo s onakom isprijetkom, izlazimo ovom prilikom u javnost sa ovim pabircima iz prenatrpene torbe Tokićevih ljubavnih pustolovina. — Nek se čisti Kukulj iz špenice! — Moželi Vaše čestito vjersko stado u Šepurinama da i dalje trpi u svojoj sredini toli razvratnog pastiru Tokića? — Izmjeni! bezodvlačnu izmjenu i čestitom stadu, čestitoga pastira! Uredite i blagoslovite!

Vjerni stražar.

Gdje su Radić i Pašić?

Zagreb, 19. kol. Današnji „Slobodni Čujmo“ donasa ove vijesti: „Radić je prošao granicu sa potpuo ispravnim putnicama izdanim u Beogradu.“

Jamačno gospoda u Beogradu znadu zašto su mu izdali putne isprave. Kralj Aleksander kao i rumunjski dvor traže od g. Pašića riješenje hrvatsko-srpskog spora. Oni hoće da budu na čistu.

Kralj je oduševljen za Zagreb kao drugu prestolnicu. On bi htio da imade i u Zagrebu svoj kraljevski dvor i ljetnikovac, koji bi imao biti oko Okrugljaka.

Gosp. Pašić i sva srpska javnost je proti tomu, a i iz pomjlihih razloga. I dok g. Pašić živi, on je živa zapreka — ispunjena Kraljevih i rumunjskog dvora želja.

G. Pašić slusajući želju Kralja mora da se sastane sa g. Radićem, da riješe nastali spor.

Da i jedan i drugi gospodin ne budu pred javnošću odviše kompromitirani, oduše obojica u inozemstvo. Zbog toga se i za put g. Pašića uopće ne zna. A nije se znalo, da je otišao ravno kralju na Bled. Zadržavši se ondje jedan dan, krenuo je na put dalje.

Hrvatske pobjede.

Kroz prošli su mjesec bili obavijeni po raznim mjestima Hrvatske i Slavonije občinski izbori. Hrvati su složno na izbore pristupali, i hrvatska je misao po svim onama općinama pobjedu slavila, a radikali i demokrati bili su potpuo potučeni.

Da i čitatelji Dalmatinskog Hrvata doznadu za ove pobjede naše braće u Banovini, donosimo ih nekoliko.

U gradskim izborima u Bjelovaru, birala se je polovića gradskih zastupnika. Vladao je za izbor velik interes. Udruženi Hrvati dobili su deset mandata. Radikali jednoga, a demokrati jednoga. Tako sad ukupno gradsko zastupstvo u Bjelovaru broji 21 Hrvata, radikala 2, demokrata 1.

Pri izborima u Čepinu bile su dvije listine. Jedna Radićevaca, a druga udruženih Srba. Hrvati su

izabrano 14 Hrvata, a samo 4 Srba

Velika je pobjeda u Petrovaradinu. Hrvatska je seljačka stranka sjajno pobjedila. Za hrvatsku je listu glasovalo, 420 birača, a za batinašu 110. Petrovaradin je veoma važna točka, i stoga ova pobjeda ima osobitoga značaja.

U Daruvaru, Hrvati si dobili ozam odbornika, radikali dva, a demokrati dva.

U Pakracu ima više Srba. Medjutim ovi si izbiri dokazali, da je i Pakrac hrvatski, jer su Hrvati dobili sedam odbornika, a sdruženi batinaši četiri.

U Sibinju kod Broda, iznijela je hrvat. seljačka stranka veličanstvenu pobjedu. Svi izabrani odbornici, njih 17, pristaše su Radičeve stranke. Batinaši su ostali praznih rukuh, nisu dobili niti jednoga odbornika.

Osobit je interes vladau za izbore u Gospiću. Vlasti a snjima orjunaši, izvajdali su svakojaka bezakonja i počinjali razne napadaje na naše birače. Ništa im nije pomoglo, a Hrvati su sa na čelu dr. Miškulinom iznijeli veliku pobjedu. Živili svijesni hrvatski birači, a u njih se ugledali dalmatinski Hrvati!

Samo Hrvat.

Bitka za „Zadružni Savez“.

Između Pučkasa i Radikala vodi se javna i potajna borba, koji će od njih dvojice na budućoj glavnoj skupštini proturiti svojih sedam izjelica u Zadružno vijeće. Demokrati podupiru i ovdje radikale. Zemljoradnici se još nisu odlučili za koju će polovicu. Medjutim nama se čini, da i Radikali i Pučkaši spravljaju razanj za zeca u gori. Mi se u borbu oko Zadružnog Saveza nismo mislili miješati, ali kada smo saznali da Pučkaši i Radikali ne misle o razvitku Saveza, kako to od njega očekuje narod u Dalmaciji, onda odlučismo ne gledati komediju Radikala i Pučkasa prekrštenih ruka.

Pozivljemo s toga sve zadruge diljem Dalmacije, u kojima je većina pristaša HRSS i HZ nedaju ni Pučkašima ni Radikalima punomoć za glavnu skupštinu. Svaka će Zadruga primiti tačne upute, kako se imade vladati. One hrvatske zadruge, koje su po nagovoru Radikala ili Pučkasa već izdale njima punomoći neka ih opozovu.

Zadružni Savez treba da dodje u ruke Hrvata i to pristaša HRSS i HZ, da ga ovi podignu iz mrtvila, u kojeg su ga bacili Radikali, Demokrati, Pučkaši i fašista don Frano Ivanšević.

U prvom redu morat će mu se promjenom pravila današnje ime promijeniti u »Hrvatski Zadružni Savez«, a onda će ga se upisati kao člana Glavne Zadruge hrvatskih seljačkih Zadruga u Zagrebu, koja se je jedina do sada ozbiljno bavila pitanjem prehrane Dalmacije, što je jednako smrdilo i Pučkašima kao i Radikalima. U Savez treba izabrati sedam pravih prijatelja hrvatskih težaka u Dalmaciji a ne sedam parasita.

Iz omladinskog života.

Pokret Hrv. Oml. je svrha okupljanje i ujedinjenje sveg onoga što hrvatskom dušom diše, da se tako ujedinjeni možemo oduprijeti

ječava u njegovom normalnom socijalno-kulturnom i ekonomskom razviku.

Bračo Hrvatski Borci! Svrstajmo se u još tješnje redove, jer baš nepokvarena Omladina mora biti duševni potomak i zakoniti nasljednik naših starijih, čiju uspomenu dobro čuvamo. Oni su znali s uspjehom dobro složiti sve svoje duševne i tjelesne snage zato, jer su obe nezadružive za naš pokret.

Kad bi se trdili oko sakupljanja samo duševnih sila bez tjelesnih, postigli bi u današnjim prilikama samo ideal, koji se ne bi nikad ostvario, jer među zuluferima o duševnim silama ne može se ni govoriti. Isto vrijedi i za nas koji živimo u doba batina, bomba i kundaka, da dolazimo vrlo često u priliku, koje nam dokazuje, da duševnim silama na kako bili sjedinjeni ne bi se mogli obraniti od tih zulumata, nasilja i nepravda. A znamo i to, da i same vlasti davaju ubojito orudje sa dozvolom u ruke raznih zlikovaca, delikvenata i notornih moralnih propalica.

Dakle ako bi se brinuli samo ako duševnog razvitka onda se ne bi mogli oduprijeti nepravdama i nasiljima onih koje vlasti direktne protiv nas podupiru.

Mi se nećemo ograničiti ni oko razvitka samo tjelesne snage, da provedemo naše hrvatske ideje jedino tjelesnom silom, jer se tada ne bi razlikovali od batinaša tako zvanih (jugoslavenskih nacionalista) državotvornih elemenata. Nel mi nikad ne kanimo silom (bombam i batinom) širiti svoje ideje, jer takova srestva nisu nam ni potrebna.

Naš pokret nije izmišljen fantazijom kojekakvih prevrtljivaca ili nametljivih ministara, već je nikao iz naroda pa zato i vidimo da se narod kinematografskom brzinom bez ikćjeg poticaja organizira u redove Hrv. Oml.

Narod je svjestan, da se naš pokret nije razvio u svim hrvatskim zemljama zato, da učvrsti kolebajuće ministarske stolice, nego kad dodje zato vrijeme, da ih baš on ruši.

Jasno vidimo da vrijeme i prilike u kojima živimo nas uče, da duševne i tjelesne sile sjedinimo, jer se međusobom upotpunjavaju. Zato moramo naprama njesnim prilikama s ovim silama i barataati za današnju obranu i pobušanje u buduće. Ako znamo, da je grad središte duševnih sila a selo tjelesnih, to smo dužni i pristijeni da se što uže stisnemo grad uz selo, a selo u grad.

S toga Borci Hrvati cijele Dalmacije svrstajte se svi bez iznimke u organizaciju Hrv. Oml. ako hoćemo u što kraćem roku da vidimo ispunjenje naših ideala.

Ustrišci.

❑ Zašto je Austro-Ugarska propala? — Za to, jer su je ostavili njezini narodi. A zašto su je ostavili njezini narodi?

Za to što je ona s njima tako postupala, kako danas postupa Beograd s Hrvatima i Slovencima, jer im je ona natrpala svoj centralizam, kojeg nisu htjeli ni Hrvati, ni Česi ni Slovenci ni Poljaci ni Rusini. Što je Austrija učinila u Austriji, to je u pogoršanom izdanju učinila manje kulturna Mađarska, jer je manje kulturna u tom pogledu uvijek gori od kulturnoga. Da je Austrija dala nesamo autonomiju nego federaciju svojim narodima, ne bi uopće došlo do svjetskog rata, dosljedno ni do sloma njezinoga. U tom bi slučaju

ni Austrija ni Mađarska nisu htjeli, da u vanjskoj politici odlučuju Hrvati, Česi, Slovenci, Poljaci i Rumunji baš onako, kako danas neč. Nikola Pašić, da u vanjskoj politici SİS odlučuju Hrvati, Slovenci i Muslimani baš kao i u Austro-Mađarskoj.

Historijska činjenica jest, da je Austro-Mađarska ubio centralizam. Hoće li radikalski „Samouprava“ da i država SİS ide tim putem? — („Hrvat“).

❑ Šef državne policije i njegov zamjenik — varalice. — Ovih je dana poludilo veliku senzaciju u Somboru uhapšenje šefa somborske državne tajne policije Miloša Lukačevića i njegovog prvog zamjenika Lovzara Nadijanskoga. Oni su uhapšeni po nalogu državnoga odvjetnika jer je protiv obojice podnesen velik broj raznih prevara, plucke i zloupotrebe uređovne vlasti, Obojica hapšenika radikalske se perjanice, pak izgleda, da će se cijela stvar zabušuriti da tako ne dodju na vidjelo mnogo zločinstva i nasilja, koja bi kompromitirala sve uglednije prvake.

❑ Čin se bavi ministar saobraćaja.

— Ministar Janković nije do se brigu o uređenju naših jednih saobraćajnih prilika, on se bavi nacrtom, kakovu će sebi što sjajnije uniformu, da nabavi, eda tako kicoški uniformirani, može da više imponuje željezničarima. Osim ovdje zapelo mu je oko i na muslimanske fesove na glavama željezničara. Kad je ovih dana pri službenomu poslu kroz Bosnu ugledao Muslimanske fesove, stao je grđiti radnike Muslimance u pravu po balkansku i zahtijevao da smjesta bace fesove sa glave. Ministar države u kojoj ima znatno broj muslimana, ipak bi morao znati, da Muslimanima vjersko čuvstvo nalaže nošenje fesova i pod tuđinskom vladavinom bilo im je dozvoljeno, a sad u narodnoj državi to im se zabranjuje.

Ova naredba ministra saobraćaja poruzokovala je među željezničarima Muslimanima veliko nezadovoljstvo, što je i opravdano, te traže daljnje nošenje fesova. Naši ministri, kao da su navlas postavljivi, de stvaraju nezadovoljstva. Nije se ni čuditi, kad ovaj isti ministar javno u skupštini izjavljuje, da su oni „opijeni pobjedom“ A kad se čovjek nalazi u takovom duševnomu stanju, šovtljivo je da izdaje naredbe, kao ovu.

❑ Beogradu sve, Zagrebu ništa. Po centralističkomu receptu, vlada dnevno siplje kapom i šakom u korist Beograda. Tu se palače dižu, ceste grade, pojedinci potpomau i t. d. Razumijeva se, da se sve ovo izvajdaj zajedničkim novcem. Tako saznajemo, da je ministarski savjet odobrio 25 milijuna dinara za podizanje palače ministarstva trgovine. Dok se ogromne svote troše za Beograd, dotlen se u Zagrebu nevrše ni najpotrebitiji popravci na državnim zgradama, nego se prepusta da sve propada. Za Zagreb država nema novaca, a za Beograd ima uvijek i na pretek i ako Zagreb državi najviše doprinya poreza. Življa bratska pravica!

❑ Katolička crkva pod obznanom. — Beogradsko „Vreme“ javlja iz Zente slijedeće: Povodom poznate afera sa katoličkom crkvom u Senti, ministar unutrašnjih djela naredio je svim policijskim oblastima u Vojvodini, da u buduće zabrane održavanje vjerskih obreda i skupova pod vedrim nebom ili u nedovršnim zgradama. Izuzetak čine posveta temelja i krtova, ali je i to zabranjeno, ako ne prisustvuju državni organi i policija.

Tko ovu naredbu prekrši spada pod udar „zakona o zaštiti države“, i to je ta vjerska ravnopravnost zajamčena t. zv. Vidovlanskim ustavom.

Pokrajinske vijesti.

❑ Vandalizam splitske policije. Splitska policija dovoljno je poznata još otrijske sa okrvavljenih ruku nad članovima opozicije, i prije nego su te stare rane zacijelile, ona srlja u novu zločinstva, koja se jedva mogu uporediti sa inkvizitorskim mučenjima srednjega vijeka. U srijedu na četvrtak policija je, bez ikakvog razloga, uhapsila šestdesetoricu radnika, dovela ih na policijsku stanicu i na zapovjed šefa Bojanića i kapetana Čurkovića stala ih tako nemilosrdno udarati, da su njihovo zapomagane čuli iz najudaljenijih kuća. Jedan splitski radnik, g. Ivo Marić, formalno je dotučen šef policije Bojanić i kapet. Čurković i sami su revolverima i šakama učestvovali u tom ogavnou zlostavljanju raznoraznih građana. Ogorčeno građanstvo, između kojih i nekoliko srpskih oficira, najodlučnije je prosvjedovalo proti takvom polici-

slobodu. Nastradali Marić prevezen je u kućnu negu, a četiri liječnika su konstatalni bezbroj teških ozleda pogubljenih za život. Jutrošnje „Novo Doha“ donosi o tome vijest pod naslovom: »Što se lo dečava u redarskim uzama?«, a „Jugoslavenski Narod“ kursivom složenu vijest pod naslovom: »Don teška slučaj«. Oba lista traže energičnu istragu i obećavaju da će se na ovaj slučaj, koji baci najružnije svjetlo na kulturu i čovječnost Splita, osvrtnuti opširnije.

Priznajući se najiskrenije i sami izvodnu naših splitskih kolega, tražimo da se krivci najstrožije kazne i da istrago počne sa glave, kako bi jednom mirni građani mogli biti barem toliko zaštićeni, da ih krivava i najteža smrt, koje se može zamisliti, ne zadesi barem na onom mjestu, gdje bi trebali da se pravda dijeli.

„Dalm. Radikal“ i ne spominje ove sramotne događaje, jer su Bojanić i Čurković radikali.

❑ Brzina riješavanja spisa. — Pišu nam iz Splita: Pred jedno tri mjeseca Katica Stjepčević iz Lastve Donje, kad je htjela putovati za Beirut u Turskoj, brzojavila je iz Splitu preko državne policije Kotarskom Poglavarstvu u Kotor za nekakav odvoj od izseljeničkog komesarjata i platila brojar, ali odgovora nije eva do danas ova je treći mjesec dobila. Vrag joj izio Kranu 360.— za brzojave, a odgovor čeka još uvijek. Ovo nije skandal. Ovo nije nerad. Ovo se događaju u svakoj modernoj državi.

Djačke vijesti.

Moderni djački internet — vlasništvo srednoškolskog profesora — prima nekoliko pitomaca gimnazijalaca. Posve nova zgrada s krasnim prostorijama i izvršna i stručna pomoć u naukama osigurava najbolji uspjeh. Poblize informacije daje: Internet „Palaestra“ u Splitu.

Gradske vijesti.

* Parastos. — Uz sudjelovanje civilnih i vojnih vlasti na dan smrtnice Kralja Petra u pravoslavnoj crkvi obdržan je svećani parastos.

* Procesija. — Na 14. o. mj upute se je procesija Prilikom bl. Djevice Marije iz grada u 7 sati na večer praua Vrpjoicu. Grad je bio okičen sa sagovima i zastavama. Procesiji je prisustvovalo mnoštvo naroda, koje je brzo prevalilo put od kojih dvanaest kilometara. Zanimivo je zabilježiti da direkiju državne željeznice u Splitu nije za ovaj dan dozvolila izvanredne vožnje. U čemu se gube gospoda radikalne homogene vlade u Splitu!

* Stranci. — Ovo zadnjih dana navrvilo je stranaca u Šibenik lijepi broj. Cijeli dan sprovdaju na kupalištu „Jadrija“.

* Rod šljivca. — U vrtlaru Čelara ove godine rodila jedva šljiva, da je bila milota gledati ih. Bilo je komada koji su težili 18 keda.

* Lične vijesti. — Kako saznajemo sudac u Skradinu dr. Šime Vasić zahvalio je na službi. Stupiti će u odvjetničku struku i naseliti se u Šibeniku.

* Gdje švercer srebrnih kruna? — Naša vijest o šverceru srebrnih kruna na parobrod, koji putuje u strananstvo, uzrujala je svakoga, ali nije samo detektiva Belamarčića kojemu još nije uspjelo pronaći onog pomagača švercera, koji je nosio na parobrod srebrne kruna.

* Obznana! — U smislu zakona 31./1. 1923. god. o porezu na poslovni promet, pozivlje se sva društva obvezana na javne polaganje računa, društva sa ograničenjuju jamstvom i sve one radnje i preduežja, čiji prošlogodišnji promet premašuje 360000 dinara, u smislu člana 10 stav. 1. pravilnika, da kroz rok od 8 dana obnurodovanja ove obznanne podnesu ovoj Vladi propisanu prijavu za II tromjesec 1923 i uplate 1% od prijavljene sume kod nadležnog poreskog ureda.

150 hektolitara zdrava vina
na prodaju. Ozbiljni reflek-
tanti nek se obrate na
MATU VLADIČA
PRVIĆ-LUKA (Kotar ŠIBENIK)

* Karlo Adamić. — „Senjska staroslavenska misa“ za mješoviti zbor. Izdao u vlastitoj nakladi tu misu koja je obradjena po senjskim glagol. tradicionalnim melodijama što je osobito zanimiva za onoga koji se zanima za staroslavensku himnologiju. Misa je vrlo lagana, papir najbolje kvalitete. Cijena partituri 25 Dinara, dionice (sopran i alt, tenor i bas) po 5 Din. Novac se na prijed šalje ili pouzecom

Naruča se kod skladatelja Karlo Adamić gradski kapelnik p. Koprivnica, Hrvatska

Intendno je izdao: „Mašne pesmi“ (slovenske) za mješ. zbor koje su u istoj mjeri kao hrvatske (Na lica, Bože evo itd.) pa se prema tome mogu upotrijebiti. Cijena 30 Din. Knjižare dobivaju 25% popusta.

* Za „Šibensku Glazbu“. — Prigodom dana 5. srpnja t. g. i Ćirilo Metodskog dana odreklo se pripadajuće im pristojbine u korist društva „Šibenske Glazbe“ sljedeći

glazbari: Karković Stjepan sa din. 25, Žepina Ivo sa din. 26, Grubišić Jakov sa din. 25, Opačić Uroš sa din. 50, Ćikato Nikola sa din. 50, Milović Dominik sa din. 50, Mravak Josip sa din. 50, Bulat Ivo sa din. 50 i Solyšek Jerolim sa din. 50.

* Dr. Aleksander Doršner — specijalista za bolesti uha, nosa i grla povatio se je u Split te ordinira od 10 — 12 i od 17 — 19 u svojoj ambulanci „Klaičeva Poljana“.

Odgovori uredništva.

G. Grgo Petković - Budak. — Vaše pripisano ne odgovara zahtjevima tiskovnog zakona, da bi ga donijeli kao Izpravak. Međutim što izpravljate, kad ste Vi dali radikalu dr. Subotiću punomoć da sudbeno progono pisca one o Vami u listu izašle bilješke. Dobijete li na sudu parnicu, list će bit osuđen da donese osudu, pak će bit najbolje da do osude ne moćite pera u crnilo.

P. n. »Dalmatinskom Radikalu«. — Opet ste bili krivo obaviješteni. Naš Vam je urednik upravo pismo, u kojemu Vas upo-

zoruje na Vaše netačne vijesti. U njegovom stanu nije se držala nikakva skupština, na kojoj bi se bilo razpravljalo o općinskim poslovima. Po tome ni onaj susanak nije mogao biti »buran«. Priporučili bismo Vam manje fantazije, a više realnosti.

Prijatelju — Plavstvo. — „Suzi Marka“ doznaje u jednom od narednih brojeva. Hrvatski pozdrav tebi i svoj pravoslavnoj braći.

P. p. Odlikovani Графички Завод, Тискару E. Vitaliani — Šibenik. —

Upozorujemo Vas ovim javno, da smo Vam, — čim smo spoznali Vaše nerelno i netrgovačko ponašanje prema nama, kojim ste nas pokušali prevoriti, — javili pismeno, da s Vama prekidamo svako dopisivanje i od Vas tražili da nas predate Sudu. Radi toga sva Vaša izmotavanja, da se operete — idu u koš i nemujte nam dalje dosadjivati s Vašim neslanim i netrgovačkim pismima. Na Sud — ovdje je mjesto gdje ćete se prati i braniti.

Izdavac i odgovor. urednik: Miho Jerinić.
Tisak Pučka Tiskara — Šibenik

Mali oglasnik.

Temeljna taksa 6 Dinara. Za svaku riječ 50 para. Za delijla slova dvostruko se uračunava. Plaća se unaprijeda.

Anton Mandić
bačvar iz Senja

Za vrijeme jemate (berbe) stanuje u Vodice kraj Šibenika.

Drži na skladištu duga, obruča i gotovih bačava svake veličine.

MODERNO POKUŠTVO

I Tapesarije.

domateg proizvoda.

Najsolidnije izradbe.

Uz najpovoljnije cijene prodaje

Trgovina pokuštvaa

sa stolarsko-tapetarskom radionom

RIKARD DELFIN

ŠIBENIK

(prije And. Delfin)

Obala (vlastite prostorije).

KRUMPIRA

bijeloga, zdravog, suhog za jelo prebranoga bez zemlje nudja svaku količinu

VLADO STEFANOVIĆ

DARUVAR (HRVATSKA)

Posjetiocima morskikh kupališta, putnicima i izletnicima, preporuča svoj novouređeni,

Hotel „Dalmacija“

u Tivtu, jedan sat vožnje parobrodom od željezničke postaje Zelenika.

Potpuno nova zgrada sa novim namještajem, na najljepšem mjestu Buke i u blizini najvećeg i najljepšeg perivoja u državi. Morstvo kupalište u neposrednoj blizini.

— Cijene vrlo umjerene. —

IVO FAŽO, TIVAT, Dalmacija.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK

Brzjavci: DREZGA ŠIBENIK.
Telefon inter. 38.

VELIKA PRODAJA u žitaricama i kolonijalima,

Prodaja: Sečera, Kave, Pirinča, Sappuna, Gradjevog materijala, Nafta, Benzina. Mašinskog ulja.

SVE UZ CIJENE KONKURENCIJE.

Autogarage.
Narudžbe se obavljaju sa vlastitim prevoznim sredstvima: motornim ladjama po moru, feretnim automobila po suhu.

Export vina, ulja i rakije na malo.

Dragutin Šepek, Zagreb

Prilaz 35 Prilaz 35.
Vlastiti proizvod svih vrsti

„LIMENKA“

za lak, ilrnajs, terpentini, ulje, petroleum, kandite itd.
Patentne limenke za uljene boje itd.

DROGARUJA

VINKO VUČIĆ
ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okul. Ilječničkom propisu.
PRIMAJU SE POPRAVCI.

MATE PRGIN -- ŠIBENIK

Veliki pribor šešira i sagova

domaćih tvornica.

Trgovina mješovite robe.

NEOSIGURAVAJ PRIJE no što potražiš uslove osiguravajućeg i reosiguravajućeg društva

„Kontinental“
(Centrala Beograd).

Filialna direkcija za Dalmaciju — Šibenik.

Ista odpočinje poslovanjem u Dalmaciji vršeći najkulantnije uz najpovoljnije uslove sve vrste osiguranja.

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo.

Jelačićev trg. 4. - **ZAGREB.** - (vlastita palača)

Dionička glavnica: s pričuvama Din. 23.000.000.-
K 92.000.000.-

Telefon: 2-85, 7-96, 11-94, i 15-54.

Brzjavci: Trade i Trgobanka.

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Affiliirani zavodi: U svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije. Izravne veze sa prvorazrednim bankama u cijeloj Evropi, te Americi

Prima: uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak.

Eskomptira: mjenice i devize.

Financira i osniva: obrtnička trgovačka i industrijalna poduzeća

Kupuje i prodaje: valute, devize i vrijednosne papire.

Podijeljuje: predujmome na vrijednosne papire.

Burzovne naloge: obavlja kulantno i tačno.

Izdaje: čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu -- i inozemna mjesta.